

Iz poročila o državnozborskem delovanju gosp. prof. Robiča povzamemo te glavne misli: Ker je šolstvo na krščanski in narodni podlagi tako važno, oglašil se je pri vsaki dotični debati ter kazal na krivice, ki se v nekaterih naših ljudskih šolah, posebno šulver-einskih godé.

Kot ud davčnega odseka se je g. poslanec krepko potegoval za kmečke koristi. Finančni minister name-rava l. 1896. uvesti osebni davek, kjer bodo tudi ka-pitalisti prizadeti, ki so sedaj davka prosti. Vsled tega se bode znižal realni davek (zemljiški, hišni in obrtni), in sicer obrtnikom za 20%, kmetom pa le za 10%. Ker je kmet ravno tak siromak, kakor obrtnik, bode si gosp. prof. Robič na vso moč prizadeval, da se tudi kmetom zniža davek za 20%.

Gledé političnega položaja je omenil, zakaj da je s 6 Slovenci stal v konservativnem klubu. Ni se hotel ločiti od pravičnih nemških konservativcev. Ministerski predsednik, knez Windischgrätz, je znan poštenjak. Ako bi se od Hohenwarta ločil, ne bi se mogel družiti z Mladočehi. Tudi je bil prepričan, da se bode oziral naučni minister Madeyski kot Poljak na naše narodne zahteve.

Pri Madeyskem smo se zmotili, kajti na slovenske paralelke na Celjski gimnaziji bomo čakali še eno leto in na mesto dosedanjega deželnega šolskega nadzornika dr. Jarza je na Štajarsko poklical profesorja Linharta iz Ljubljane. Ta mož je po svojem postopanju kazal, da je enostranski in je vsled tega postal na Kranjskem nemogoč. Toda ne ta oseba, ampak razmere pri na-stavljanju me silijo, da se lučem resno vprašati, ali še naj ostanem v konservativnem klubu ali ne. Bodite pa prepričani, da bom tudi zanaprej vedno delal na korist kmečkega stanu in sploh našega slovenskega naroda.

S temi besedami je končal g. prof. Robič svoje poročilo. Č. g. župnik Kelemina ga je poprosil, naj se ustavlja odprtju rumunske meje, kar je gosp. poslanec rad obljubil. Na to se je Cirberski župan, gosp. Hauc, obema poslancema lepo zahvalil ter jima izrazil po-polno zaupanje. Navzoči možje so tem besedam z glas-nimi »živio«-klici pritrdili.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

V jeseni leta 1834. stopi Kosar v Novem mestu v prvo latinsko šolo. Da je deček šel iskat gimnazije da-leč na Dolenjsko, zgodilo se je prav gotovo za to, ker se je istega leta tudi njegov strijc, ki je postal provin-cijal frančiškanov, tje preselil. Previdnost božja torej je mlademu dijaku vgladila pot v Novo mesto in mu je tam zopet blagega strijca postavila za varuha. Kosar bil je vse dni svojega življenja Bogu hvaležen, da mu je tako rekoč s prstom pokazal v Novo mesto, kjer so očetje frančiškani oskrbovali gimnazijo, kateri so zvesto gojili v njem kal pobožnosti, katero je dobra mati vzbudila že v otročjem srcu. Tukaj se torej ni bilo bati, da bi kedaj popokale razne nežne strune, katere je pobožna mati v mladi duši lepo vbrala v božjo čast.

Kakor mlada oljka, rastej je Kosar na gimnaziji ne samo na letih, nego tudi v modrosti in milosti pred Bogom in pred ljudmi. Tukaj tudi ni bilo strahu, da bi kak protiven veter ugasnil mladi ogenj božje ljubezni na oltarčku njegovega srca, ali da bi zlobna beseda ka-kega učitelja razburkala sveti mir njegove nedolžne duše.

Modri strijc priskrbel je dijaku v mestu pristno

stanovanje pri ljudéh, ki niso gledali samo na plačo, ampak tudi na dijaka, kakor na lastnega svojega otroka. Zlasti pa je bila hišna mati natančna kakor ura, in jej je moral Kosar od vsake svoje stopinje dajati račun. Prelat se je vedno hvaležno spominjal svoje skrbne go-spodinje v Novem mestu, dasiravno bila mu je tolika odvisnost, zlasti ko je bil že večji dijak, včasih dosti na-dležna. — To bi pač naj bila prva skrb vseh sloven-skih starišev, ki dajo svojega otroka v mesto v šolo, da ga prepustijo le poštenim, krščanskim ljudem, sicer so si mnogokrat prav sami krivi, če doživé nad svojim dijakom več žalosti nego veselja. Brezvestni ljudje mis-lijo namreč, da so vič kakor dosti storili, če svojemu varovancu za silo postiljajo in pokrivajo mizo, sicer pa se bojé zamere dijakov in zanemarjajo njih napake in zakrijejo vsako njihovo hudobijo. Da bi pogledali za di-jaki, kje hodijo ali s kom se družijo, to jim je deveta briga. O kolikokrat se v takem zakotnem stanovanju mladi dijak naleze dušnih gob, katerih se vse življenje več znebiti ne more.

Dve poti sta se Kosarju priljubili v Novem mestu; pot v šolo, kjer je bistril svoj um, in pot v samostan-sko cerkev, kjer je blažil svoje srce. V tem naj le vsi naši dijaki Kosarja posnemajo! Kdor namreč ostri samo svojo pamet, postane sicer lahko učen doktor, a srce njegovo ostane suho, kakor »zmrznen meh«¹⁾ ali kakor orehova skorja; siromašk dijak pa je tudi tisti, kateremu rjavi uma svetli meč.

Kosar je na gimnaziji v vseh šesterih razredih prvi, najboljši dijak; vsako leto more očetu doma po-kazati prvo darilo.²⁾

Ukazeljen mladenič pa se ni učil le tega, kar mu je šola nalagala, nego zanimalo so ga vse mogoče reči. Veselila ga je zlasti slovenska beseda, in če je kje na-letel na slovenske bukve, ni jih popred dal iz rok, dok-ler jih ni prečital. Že v prvem zapisniku njegovih knjig najdemo zabeleženih celo vrsto slovenskih bukev. Kdor pa hoče katerisibodi jezik dobro znati, mora se pred vsem temeljito slovnice učiti. Slovenska slovnica pa je bila Kosarju prav malo znana; zato mu prijatelj in so-šolec njegov Luka Jeran³⁾ podari slovensko slovnico, katere se je moral pridno učiti. Tako sta se v tistih letih, ko se je zbuval slovenski duh, likali na Dolenjskem dve zvezdi, da o svojem času lepo zasijata na sloven-skem nebu ter oveseljujeta s svojo lučjo slovenski svet. — V petem in šestem razredu bavil se je Kosar že z laščino, ker kot petošolec uvrstil je med svoje knjige tudi laško slovnico in laški rečnik.

Ker je Kosarjeva knjižnica bila še prav borna, si je razne knjige izposojal. Iz teh je nabiral, kakor mar-ljiva bučelica med najlepših rekov za svoje cvetnike, katerih smo našli iz tistih časov dosti zvezkov v nje-govi zapuščini. Izpisaval je zlasti pesnike in sicer ne le slovenske, nego tudi nemške, latinske in laske. In če človek pregleduje cvetje, nabrano v teh cvetnikih, in ga diha, vseskozi puhti iz njega duh pobožnosti, a tudi pesniški in govorniški duh. In če še tako pozorno čitaš njegove zapisnike, ne najdeš niti jedne besedice, ki bi zabo-lela tvoje, če tudi najčistejše oko.

Za druge dijake imel je Kosar vedno lepo besedo in prijazno roko in oko. Vsi dijaki so ga ljubili zavoljo njegove krotke ponižnosti in so občudovali njegovo bistro glavo. Vendar pravega prijatelja je imel le jed-nega edinega — Luka Jerana. Povej mi s kom se dru-žiš, in povem ti, kdo si. «Kdor se boji Boga, na-

¹⁾ Ps. 118,83.

²⁾ Darilo v I. razr. Katholisches Missionsbuch; v II. razr. Panorama des Universums; v III. razr. Funke's Lexikon; v IV. razr. Sammlung deutscher Beispiele; v V. razr. Milde's Erziehungskunde; v VI. razr. Ficker's Anleitung zum Studium der class. Literatur.

³⁾ Zdaj Monsignore in kanonik v Ljubljani, urednik „Danice“.

sel bo tudi dobrega prijatelja; kajti kakor senjesam, takšen bo tudi njegov prijatelj.¹⁾

Slovenci v Marijinem Celju 1894.

(Konec.)

Ob pol šestih zvečer bile so slovesne večernice. Po večernicah imel je g. Tomazič kratek nagovor izpred čudežnega oltarja, ter je omenjal, da so nam premilostni knezoškof brzojavno odzdravili. Romarji bili so vidno ganjeni, in so gotovo potem še pristrčneje za svojega milega škofa molili. Povabil se je romarje, da naj, predno ta sveti kraj zapustijo, tudi zunanje pokažejo svojo ljubezen in počesčenje do Marije s tem, da se na večer udeležijo obhoda z gorečimi svečami, ki se »vrtec« imenuje. Vrši se navadno pri lepem mirnem vremenu tudi okoli cerkve ali mi smo morali ostati zavolj vetra v cerkvi. Ob osmi uri prižgalo si je nad tisoč Slovencev sveče in začnejo se pomikati v procesiji po prostorni hiši Marijini. Oh, veličasten obhod, prekrasna procesija okoli Marijinega trona v počesčenju »juterni zvezdi«. Dekleta nosijo Marijino podobo ter prepevajo lepe slovenske Marijine pesmi, pomagajo jim peti moški in žene, Marija, ljuba Mati, gotovo smem upati, da si imele z nami veselje, videti toliko zvestih sinov in hčera okoli sebe, oh ko bi bili vredni, zbrani biti enkrat okoli Tvojega trona v nebesih!

V ponedeljek, 13. avgusta, prišli smo zgodaj v cerkev. Večina Slovencev bila je ta dan pri svetem obhajilu, da se tako okrepeča za daljno in težavno pot domov. Ob šestih bila je sv. maša z blagoslovom za Slovence in slovenske romarje pri čudežnem oltarju, katero je služil g. kaplan Konjiški. Ganljivo so pele pri tej sv. maši Konjiška dekleta »križevske družbe«, katerih je bilo nad 60. Vendar njih glas je bil tu in tam kaj tresoč, ker bližala se je ura ločitve od najboljše matere. Kmalu po sv. maši bil je namreč skupni odhod iz Marijinega Celja. Videl sem že poslavljajoče se otroke od ljube matere, ali nobeno slovo me ni toliko ganilo, kakor slovo od Marije v Marijinem Celju. Pobešenih glav in solznih očij smo peli lavr. litanije. Jokali so se tudi moški. Od vseh strani vreli so ljudje, da nas vidijo, a solzili so se tudi Nemci, akoravno naših besed niso razumeli. Pridružila se nam je tudi Marija-Celjska godba in je med petjem svirala pretresljivo otožno zadnji »srečno« od Marije. To je bil trenotek nepopisljiv! Jemal sem že slovo od Sv. Petra in drugih cerkv v Rimu, od Marijine hišice v Loretu, od cerkve sv. Antona v Padovi, a ednakega utisa nisem čutil, kakor tokrat. Vzrok temu je bilo menda to, da sem imel zbranih okoli sebe toliko število dragih slovenskih rojakov in milih mojih ovčic. Oh, ko bi vas le vse enkrat k Mariji pripeljal, od koder se ne bomo nikoli poslavljali!

V spremstvu štirih lavantinskih in dveh slovenskih duhovnikov Marija-Celjskih pomikali smo se Marijino podobo noseč po trgu navzdol, moleč sv. rožni venec. Nazaj se oziraje pozdravljali smo še čudežni Marijini kraj. Zadnji pozdrav smo se izročili Mariji na ovinku pri Sigmundovi cerkvi, od koder se vidijo zadnjokrat zvoniki Marija-Celjski. Nazaj grede imeli smo malo boljše vreme, a povsem brez dežja ni bilo. — Tako smo romali Slovenci letos v Marijino Celje. Zdaj smo se razšli po širni domovini, vsak k svojim križem in težavam. Naši poti gredo narazen, pa ljubi Slovenci, Marijo častimo, krščansko živimo in naši poti bodo prišli zopet skupaj v zgornjem Marijinem Celju, pri Mariji v nebesih!

¹⁾ Šir. 6, 17.

Gospodarske stvari.

Skrb za strehe.

Ako gospodar na streho dobro pazi, ohrani si prvič streho dalje časa, a na drugi strani se mu tudi celo poslopje veliko bolje varuje, če je streha v dobrem stanu.

Ne bo torej neumestno, če si pogledamo na kratko razne vrste streh, kakoršne se navadno nahajajo po naših krajih.

Prednost pred vsemi drugimi naj ima streha stara kopita, a se vedno vsega spoštovanja vredna — slamnata streha. S to nima gospodar preveč opravka. Le če se kaka burja ali vihar z njo spoprime tako, da se ji pokažejo rebra, tedaj je seveda treba poklicati ranocelnika; če se kako sleme ali vrh postara in se svoji službi odpove, nadomesti se z novim, močnejšim naslednikom ali pa se vsaj podpre. K večjemu se slamnata streha odrgne in sporabi s kapnico; zato potrebuje ob kraju največkrat poprave. Ako pa je streha že tanka, mora se prenoviti, da ne trpi škode les in pa seno, žito ali karkoli je pod streho. Dobro narejena streha drži najmanj dvajset, navadno petindvajset let vso mokroto ter je ni treba prenavljati. Izvzet pa je seveda slučaj, če jo nepričakovano razdere ali poškoduje nevihta ali vihar.

Malo drugače je s streho iz opeke, ki zahteva večjo pozornost in skrb. Od daleč se še streha dobra vidi in nikomur bi ne prišlo na misel, koliko škode že trpijo stvari, ki so pod njo, da že seno, škarnice, prekle in late gnijejo. V tem slučaju je stvar najbolj sitna, ker se nedostatki le težko spoznajo. Obdolžuje se le vreme, a prav za prav pa je streha kriva, ker spušča deževnico. Ves les se pri takih stregah hitro spridi in segnije dosti pred časom, ker se preveč napije mokrote, a se le prav po časi ali sploh nikoli ne posuši, če niso podstrešni prostori prazni ali če se ne prezračujejo. Kaj pa se s časom zgodi, lahko ugane vsak na prvi mah: kedar se gospodar najmanje zanese, poruši se mu cela streha, od opeke ostane mu le kup črepinj.

Če je gospodar tako nečlen, da opazi vse te nezgode še o pravem času, mora brž ko mogoče za prav dobro prezračenje poskrbeti. To mu nikakor ni pretežko: na vsakem koncu napravi se v opazni zid ali steno večja ali manjša lina, tako da nastane prav krepk prepih. Ako bi podstrešje tudi polno sena ali slame bilo, prezračenje zategadelj se ni odveč, ampak navzlic temu prav dobro stori. Les se na ta način hitreje posuši in ovaruje prezgodnjega pogina, seno pa tudi ne trpi nobene škode več.

(Konec prih.)

Sejmovi. Dne 15. septembra v Poličanah (svinjski sejem), v Dobovi in Zdolah. Dne 17. septembra v Braslovčah. Dne 18. septembra v Ljutomeru. Dne 19. septembra na Vranskem in v Imenem (svinjski sejem). Dne 20. septembra na Dobovi. Dne 21. septembra na Laškem, v Lučanah, na Framu, v Ormožu, v odsredi in Sigersburgu pri Blanci.

Dopisi.

Iz Maribora. (Dijaška kuhinja). Dne 2. t. m. predpoldan ob edenajstih imelo je društvo »Dijaška kuhinja« v Mariboru v prostorih tukajšne Čitalnice svoj občni zbor. Preč. g. kanonik dr. Križanič kot predsednik društva prišlo ude najpoprej pristrčno pozdravi, potem pa prosi društvenega tajnika in blagajnika za nju poro-